

Haljala Vallavolikogu

OTSUS

Võsu

18. aprill 2023 nr 81

Haljala valla tuuleparkide ja nende toimimiseks vajaliku taristu kavandamise kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine

Osaühing Irbeni (registrikood 10310434, OÜ Utilitas Wind sidusettevõtte) esitas 15.12.2022 taotluse Haljala vallas kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu (edaspidi KOV eriplaneering) algatamiseks tuuleparkide ja nende toimimiseks vajaliku taristu rajamiseks sobivaima asukoha leidmiseks ja seejärel detailse lahenduse koostamiseks. Vastavalt taotlusele hõlmab planeeringuala ca 240 km² suurust maa-ala Haljala valla kesk- ja idaosas.

Vastavalt planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 96 lõikele 3¹ teavitas planeeringu koostamise korraldaja tuulepargi rajamiseks KOV eriplaneeringu algatamise taotluse saamisel avalikkust esitatud taotluse sisust ja võimalusest esitada samasisuline taotlus. Täiendavaid taotlusi ootas Haljala Vallavalitsus kuni 12.02.2023. Samasisulise taotluse esitas 06.01.2023 Sunly Wind OÜ (registrikood 14937897). Vastavalt taotlusele hõlmab planeeringuala ca 4388 ha suurust maa-ala Haljala valla idaosas.

KOV eriplaneeringu koostamise eesmärk on valida tuuleparkide ja nende toimimiseks vajaliku taristu (sh elektriühendus liitumispunktiga) püstitamiseks sobivaimad asukohad planeeringualal (asukoha eelvaliku koostamine) ning seejärel määrata valitud asukohtades ehitusõigus ning lahendada muud PlanS § 126 lõikes 1 nimetatud asjakohased ülesanded (detailse lahenduse koostamine). Asukoha eelvaliku teostamisel lähtutakse keskkonnaningimustest ja -piirangutest ning kavandatava tegevuse keskkonnamõjust, asustuse paiknemisest, kohalikest huvidest ja väärtustest, tuulepargi püstitamise tehnilistest ja majanduslikest eeldustest ning teistest asjakohastest kriteeriumidest, mida tuleb arvesse võtta tuuleparkide püstitamiseks sobivate alade valikul. Tuulepargi püstitamiseks sobiv ala peab arvestama erinevate kehtivate väärtuste ja piirangutega, kuid olema ka sobilik ja tasuv tuulepargi rajamiseks.

Planeeringuala suurus ei tähenda, et taotlejad eeldaks, et tuuleparke õnnestub püstitada kogu planeeringuala ulatuses. Tõenäoliselt ja sõltuvalt keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH), uuringute ja planeeringumenetluse tulemustest koonduvad võimalikud arendamiseks sobilikud alad konkreetsetesse piirkondadesse planeeringuala sees.

Seni on Eestis uuritud tuuleenergeetika arendusvõimalusi peamiselt Lääne-Eestis ning saartel ja Eesti merealal. Kuna Kaitseministeerium on leidnud võimalused seni kehtinud õhuseiresüsteemide piirangute leevendamiseks enamusel Eesti territooriumi mandriosal, vabaneb suur maa-ala, sh Haljala valla haldusterritoorium riigikaitsealistest piirangutest.

Eeltoodu loob võimalused tuuleenergeetika arendamiseks oluliselt laiemal territooriumil, kui seni võimalikuks on peetud. Arvestades rahvusvahelisi ja riiklikke eesmärke süsinikuneutraalsuse saavutamisel, tuleb seda vabanevat potentsiaali tootmisvõimsuste

suurendamiseks, arvestades muid kehtivaid piiranguid (nt looduskaitsele või asustusest tulenevad), ära kasutada. Vastasel juhul ei ole kliimaeesmärgid saavutatavad.

Haljala vald on sobiv tuuleparkide asukohtade kavandamiseks tulenevalt suhteliselt hajaasustatud ruumist, mis võimaldab tuulikuid püstitada ilma perspektiivsele ehitustegevusele või elamualade kavandamisele piiranguid seadmata. Haljala vallas on nii head tuuleolud kui ka liitumisvõimalused, mis on tuuleparkide kavandamisel majandusliku tasuvuse seisukohast oluliseks eeltingimuseks.

PlanS § 95 lõike 1 kohaselt koostatakse KOV eriplaneering olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamiseks, kui olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoht ei ole üldplaneeringus määratud. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määruse nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri“ punktist 4 on olulise ruumilise mõjuga ehitiseks tuulepark Vabariigi Valitsuse 26. juuni 2003. a määruse nr 184 „Võrgueeskiri“ tähenduses, mis koosneb vähemalt 30 meetri kõrgustest elektrituulikust. Tuulepark on eelnimetatud määruse „Võrgueeskiri“ § 2 lõike 19 tähenduses omakorda mitmest elektrituulikust ning elektrituulikuid omavahel ja neid liitumispunktiga ühendavatest seadmetest, ehitistest ning rajatistest koosnev elektrijaam.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringuga 2030+ (kehtestatud riigihalduse ministri 27.02.2019 käskkirjaga nr 1.1-4/30) tuuleparkide rajamiseks eelistatud alasid ei kavandatud. Planeeringu kohaselt aga ei välistata tuuleparkide rajamise võimalust, kui tuuleparkide kavandamisel peetakse kinni maakonnaplaneeringu seletuskirja peatükis 5.7.3 „Taastuvenergia“ toodust.

Maakonnaplaneeringu seletuskirja peatükis 5.7.3 „Taastuvenergia“ on selgitatud, et tuuleenergia tootmiseks sobivaid alasid on maakonnas vähe, kuna rannikualal, kus tuuletingimused on kõige soodsamad, on looduskaitsest tulenevad piirangud. Lisaks ei pruugi tuulepotentsiaalilt sobivad tuuleenergia arendusalad olla realiseeritavad riigikaitseleistel põhjustel. Lääne-Viru maakonnaplaneering ei välista tuuleparkide kavandamist, kuid sel juhul tuleb sobivust tõestada konkreetse asukohavaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamisega. Samas peatükis on esitatud tingimused, millega tuleb tuulepargi planeeringute koostamisel arvestada. Seega KOV eriplaneeringuga Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ muutmise vajadus eeldatavasti puudub.

Lääne-Virumaa arengustrateegia aastateks 2023-2035 peatükis 3.2.8 „Looduskeskkond ja kestlik keskkonnakasutus“ on kirjas, et Lääne-Virumaa arengu seisukohalt tuleb teha mitmeid väga olulisi otsuseid, mis seonduvad maavarade, tuumaenergia ja taastuvate energiaallikate (päike, tuul, vesi) kasutuselevõetuga, mille tarvis on oluline leppida kokku maakasutamise tingimustes, samuti viia läbi mõjude põhjalik hindamine ning saavutada olukord, et kompenseeritakse kohalikule kogukonnale häiringud, mis tekivad kohalike ressursside ärihuvides kasutamisega. Arengustrateegias on konkreetselt välja toodud, et tuleb võtta kasutusele senisest enam päikese- ja tuuleenergiat ning tagada taastumatute loodusvarade säästlik kasutamine.

Haljala valla üldplaneeringu (kehtestatud Haljala Vallavolikogu 18.05.2010 määrusega nr 10) seletuskirja peatükis 2.10 „Tehnilise infrastruktuuri põhimõtted“ on toodud, et Haljala Vallavalitsus suhtub soosivalt taastuvenergeetika kasutamisse. Vallas on mõeldav nii energiavõsa vms energia saamiseks biomassi kasvatamine kui ka eelnevate uuringute läbi

viimisel tuuleenergeetika kasutusele võtmine. Tuulegeneraatorite jaoks sobilikud asukohad tuleb määrata koostöös vallaga nende püstitamisest huvitatud isiku poolt eelnevalt teostatud uuringute baasil. Kehtiva üldplaneeringuga ei ole määratud tuuleparkide püstitamiseks sobivaid alasid.

Vihula valla üldplaneering (kehtestatud Vihula Vallavolikogu 13.08.2003 määrusega nr 19) tuuleparkide kavandamiseks suuniseid ja tingimusi ei anna ega määra ka tuuleparkide püstitamiseks sobivaid alasid. Üldplaneeringu kehtestamise ajal puudus teave nende rajamise vajadusest.

Haljala valla arengukava 2023-2038 ja eelarvestrateegia 2023-2026 peatükis 5.2 „Taristu ja kommunaalmajandus“ on toodud soovitud seisund aastaks 2038, mille puhul hooned on energiasäästlikud ja kasutatakse taastuvenergiat, toimib ringmajandus.

Haldusreformi järgselt moodustunud Haljala valla üldplaneering on algatatud Haljala Vallavolikogu 19.12.2017 otsusega nr 24 ning on jõudmas vastuvõtmise eelsesse kooskõlastamise ja arvamuse andmise etappi. Koostamisel oleva Haljala valla üldplaneeringu seletuskirja peatükis 7.3.1 „Tööstuslike tuuleparkide arendamine“ on kirjas, et üldplaneeringuga tuuleparkide, kui olulise ruumilise mõjuga ehitise asukohta ei määrata. Võimaliku olulise ruumilise mõjuga ehitise ehitamise vajaduse korral lahendatakse kõik sellega seonduv läbi KOV eriplaneeringu, kui KOV peab vajalikuks eriplaneeringut algatada.

Koostamisel olevas Haljala valla üldplaneeringus ei ole tuuleparkide kavandamise asukohti valitud, kuna planeeringu koostamise korraldaja leidis üldplaneeringu koostamise algusetapis, et üldplaneeringu menetluses sellises mahus analüüsi teostamine suurendaks kohaliku omavalitsuse rahalisi kulusi ja pikendaks üldplaneeringu koostamise protsessi.

Arvestades, et kehtivate Vihula valla ja Haljala valla üldplaneeringutega ega koostatava Haljala valla üldplaneeringuga ei ole tuuleparke kavandatud ning vastuolu koostatava üldplaneeringuga ning kehtivate üldplaneeringutega puudub, siis on PlanS-ist tulenevalt võimalik tuuleparke kavandada KOV eriplaneeringuga. PlanS § 95 lõike 7 kohaselt koosneb KOV eriplaneeringu menetlus ehitise asukoha eelvaliku tegemisest, mille eesmärk on ehitisele sobivaima asukoha leidmine, ja detailse lahenduse koostamise menetlusest.

KOV eriplaneeringu koostamine konkreetse eesmärgi saavutamiseks on antud juhul asjakohane ja efektiivne, kuna planeering tegeleb vaid tuulepargi jaoks sobivaima asukoha välja selgitamisega, arvestades samas keskkonnamõju ja muude arvestamist vajavate tingimustega. Sobivate asukohade välja selgitamise järel määratakse eriplaneeringu menetluse teises etapis detailse lahenduse koostamise raames ehitusõigus (analoogselt detailplaneeringuga), mis on planeeringu kehtestamise järgselt aluseks ehitusprojekti koostamisele ning lähiaastate ehitus- ja arendustegevusele. PlanS § 98 lõige 2 sätestab, et KOV eriplaneeringu asukoha eelvaliku tegemisel tuleb kaaluda mitut võimalikku asukohta.

Tulenevalt eelnevast ja arvestades, et üldplaneeringu kehtestamise järgselt tuleks ehitusõiguse saamiseks koostada täiendavalt eraldi detailplaneeringud, on KOV eriplaneeringu algatamine eesmärgi saavutamiseks efektiivne ja riiklikest arengueesmärkidest tulenevalt põhjendatud.

Juhul, kui KOV eriplaneeringut ei asuta ellu viima kehtestamisest viie aasta jooksul, kaotab planeering vastavalt PlanS § 122 lõikele 4 kehtivuse.

PlanS § 96 lõike 2 punktide 1-4 kohaselt ei algatata KOV eriplaneeringu ja KSH koostamist eelkõige juhul kui algatamine on ilmselges vastuolus üldplaneeringuga ja on ilmne, et algatatava planeeringu elluviimine ei ole tulevikus võimalik. Samuti siis, kui selleks on muu ülekaalukal avalikul huvil põhinev põhjus või planeeringu koostamise korraldaja eelarves puuduvad vahendid planeeringu koostamise, koostamise tellimise ja mõjude hindamisega kaasnevate kulude kandmiseks ja planeeringu koostamisest huvitatud isik selliseid kulusid ei kannaks.

KOV eriplaneeringu koostamisest huvitatud isikud on vallale esitatud taotlustes kinnitanud valmisolekut sõlmida PlanS § 4 lõike 2¹ kohane leping, et kanda KOV eriplaneeringu tellimise ning erinevate mõjude hindamisega, sealhulgas uuringute läbiviimisega seotud kulud.

PlanS § 95 lõike 5 ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 33 lõike 1 punkti 2 kohaselt on KOV eriplaneeringu koostamisel KSH läbiviimine kohustuslik. KeHJS § 35 lõike 2 alusel algatatakse KSH selle vajadust põhjendamata, eesmärgiga KOV eriplaneeringu kui strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju tuvastamine, alternatiivsete võimaluste väljaselgitamine ja ebasoodsat mõju leevendavate meetmete väljapakumine.

KOV eriplaneeringu ja KSH koostamise algataja on Haljala Vallavolikogu (Tallinna mnt 13, Haljala alevik, Haljala vald, e-post: haljala@haljala.ee, telefon 325 8630).

KOV eriplaneeringu koostamise ja KSH läbiviimise korraldaja on Haljala Vallavalitsus (Tallinna mnt 13, Haljala alevik, Haljala vald, e-post: haljala@haljala.ee, telefon 325 8630).

Algatatava KOV eriplaneeringu koostaja ja KSH läbiviija leidmiseks viiakse läbi vastav hankemenetlus.

KOV eriplaneeringu kehtestaja on Haljala Vallavolikogu (Tallinna mnt 13, Haljala alevik, Haljala vald, e-post: haljala@haljala.ee, telefon 325 8630).

Tulenevalt eeltoodust ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõikest 1, planeerimisseaduse § 95 lõigetest 1, 2, 5, 6 ja 9; § 96 lõigetest 1 ja 4 ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõike 1 punktist 2 ning arvestades Osäühing Irbeni 15.12.2022 ja Sunly Wind OÜ 06.01.2023 esitatud taotlusi:

1. Algatada Haljala valla tuuleparkide ja nende toimimiseks vajaliku taristu kavandamise KOV eriplaneeringu ning KSH (sealhulgas asjakohaste mõjude hindamise) koostamine koos vajalike uuringute läbiviimisega. Planeeringuala hõlmab Haljala valla territooriumist ligikaudu 240 km². Planeeringuala asukoht ja piir on esitatud otsuse lisas.

2. Haljala Vallavalitsusel viia läbi vajalikud hankemenetlused KOV eriplaneeringu koostaja ja KSH läbiviija leidmiseks.

3. Haljala Vallavalitsusel sõlmida huvitatud isikutega lepingud kõigi KOV eriplaneeringu koostamiseks vajalike kulude katmiseks (sealhulgas keskkonnamõju strateegiline hindamine, asjakohaste mõjude hindamine, uuringute läbiviimine ja eriplaneeringu koostamine).

4. Kohaliku omavalitsuse või kohaliku kogukonna saadav hüvitis või kasu kavandatavast arendusest lepitakse kokku planeeringu koostamise käigus enne KOV eriplaneeringu kehtestamist.

5. Haljala vallal ei ole kohustust välja ehitada planeeringukohaseid rajatise, sealhulgas avalikuks kasutamiseks ette nähtud teid ja sellega seonduvaid rajatise, haljastust, välisvalgustust ning tehnorajatise. Planeeringukohaste rajatiste väljaehitamise täitmiseks ei eraldata rahalisi vahendeid valla eelarvest, välja arvatud juhul, kui lepitakse eraldi kokku rajatiste finantseerimises või kulude katmises. Enne KOV eriplaneeringu vastuvõtmist tuleb Haljala Vallavalitsusel sõlmida planeeringu realiseerimisest huvitatud isikutega haldusleping planeeringukohaste ja planeeringulahenduse elluviimiseks otseselt vajalike ning sellega funktsionaalselt seotud rajatiste väljaehitamiseks või väljaehitamise seotud kulude täielikuks või osaliseks kandmiseks.

6. Haljala Vallavalitsusel avaldada teade KOV eriplaneeringu ja KSH algatamisest Ametlikes Teadaannetes, ajalehtedes Virumaa Teataja ja Haljala Valla Sõnumid ning Haljala valla veebilehel, ning informeerida PlanS § 99 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikuid ja asutusi KOV eriplaneeringu ja KSH algatamisest.

7. KOV eriplaneeringu ja KSH algatamise otsusega on võimalik tutvuda Haljala vallamajas (aadressil Tallinna mnt 13, Haljala alevik, Haljala vald) ja Võsu teenuskeskuses (Mere tn 6, Võsu alevik, Haljala vald) asutuste lahtiolekuaegadel ning Haljala valla veebilehel <https://www.haljala.ee/tuuleparkide-eriplaneering>.

8. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

(allkirjastatud digitaalselt)

Leo Bergström
volikogu aseesimees